

KNYGOS IŠ AUSTRALIJOS

Pagrindiniais svetur išėinančių lietuvių knygų šaltiniais laikydami JAV lietuviškas leidyklas (Lietuviškos Knygos Klubą, A Mackaus vardo, „Ateities“, skautų ir kitas), ne paskutinę vietą šiuo atžvilgiu priskirdami ir savąjį Nidos Knygų Klubui, džiaugdamiesi ir išskėstomis rankomis sutinkame žinią, jei dar ir kur nors kitur įsijungia i tokį „biznį“ nauji žmonės. Kartais tokia šviesa prošvaiste niūriame danguje švysteli Australija. Ten dailiai išleistas skaitėme prieš kurį laiką Agnės Lukšytės novelės, Australijoje gyvenančių lietuvių poetų kūrinių antologiją, o dabar ir vėl du leidiniai: Magdalenos Marijos Slavėnienės poezijos rinkinys **Nežinomi keleiviai** ir Juozo Slavėno apsakymėlių rinkinys priaugę lietuvių jaunimui **Baltijos balsas**. Abi knygos išleido spausdintuvę turinti Minties leidykla.

M. M. Mykolasytė-Slavėnienė rašo pasaulyje reikiąsi nuo studentavimo dienų — jos eilėraščius spausdindavo žurnalai (ir dabar spausdina). Bet poezijai ji, atrodo, neatsidėjo taip, kaip kai kurie kiti poetai. Dar gyvendama Vokietijoje, išleisdino eilėraščių rinkinį su M. Mažeika, ir ligi šiol tai buvo viskas, kuo ji prisistatė skaitytojui iš karto su didesniu savo kūrinių pluoštu. Naujas išėjimas susitiktų su skaitytoju po ketvirčio šimtmečio yra lyg ir nauja pradžia. Vieną po kitos tegu ir ne kasmet savo knygas leidinantieji poetai yra visiškai kitokioje padėtyje — juos ir skaitytojai ir kritikai vertina, ir tai padeda jiems augti, ieškoti, skatina kurti ir tobulėti, net ir po pirmųjų netvurtų žingsnių stipriai atsižemi kjojoms i poetinę dirvą.

Naujas M. M. Slavėnienės poezijos rinkinys visa sandara skiriasi nuo kitų to žanro leidinių. Poetė pirmiausia po knygos pavadinimo „Nežinomi keleiviai“ dar pridėda žodį „Epas“. Tasai žodis lyg būtų koks įspėjimas, kad skaitytojas tegu neieško tolimesniuose puslapiuose lyriškų vaizdų, jautraus širdies prasižvėrimo. Bet toks įspėjimas gal ir perdėtas poetės atargumas, savikritiškumas. Juk apskritai poetiniame pasaulyje prirašoma nemaža eilėraščių, kuriuose lyrikos nė už peną nėra, o jie sugeba skaitytoją patraukti kuo kitu, ir nebūna reikalo tokius eilėraščius dar būtinai įreiminti i epą, dramos ar kitokius varžtus.

Bet kai tasai „epo“ antspaudas gal yra daugiau nebūtina smulkmena, pats eilėraščių priskyrimas tam tikriems veikėjams artintų knygą i dramą. Eilėraščiai neturi pavadinimų, bet juose lyg ir reiškia savo mintis tokie veikėjai: Mes visi, Vyrai, Jie du, Nostalgė, Mergaitė, Motina, Memorė, Pabėgėlė, Sūnus, Poetė, Sesutė lietuvi, Autorė, Fatalistas, Senyva aktorė, Nuobodžiautoja, Filantropė, Pilgrimai, Mykolas Krupavičius ir Čia gimusioji. Kai kurie tų veikėjų prisistato su savo minčių eilėraščių po kartą, kiti — po keletą kartų. Bet tai nėra drama.

Visas rinkinys skirtas poetiškai pavaizduoti atkeliavimui i Australiją, kūriniuose joje, gyvenimui, savo krašto prisiminimui ir ilgėjimui. Sakytume, tai poetinė gyvenimo svetur kronika, kiekvieno tų veikėjų

kitaip išgyvenama.

M. M. Slavėnienė reiškiasi ir kitose rašto srityse. Ji yra parašiusi kol kas dar ne išleistą atsiminimų knygą, kurioje centrinę vietą užima jos brolio rašytojas V. Mykolaitis-Putinas. Tos knygos ištraukų buvo spausdinta periodikoje.

J. Slavėnas, iš profesijos teisininkas, dirbą visuomenės darbą, bendradarbiaująs spausdoje (be kita ko, „Punksna ir žodis“) yra išspausdinęs pluoštą jo parašytų atsiminimų apie poetą kun. Motiejų Gustaitį, bando plunksną ir beletristikoje. Tų bandymų rezultatai dabar išspausdinti knygoje „Baltijos balsas“.

Tie jo kūrinių jai ir knygos paantraštelėje pavadinti vaizdeliais. 72 puslapių knygotėje jų iš viso yra 26.

Vaizdeliuose daugiausia pasakojama apie vaikus, jų santykius su vyresniaisiais, su savo vienaamžiais, su gyvūnija. Kadangi tie vaizdeliai nedideli, retame jų tēra kokia nors kukli intriga, kuri padėtų pinti istoriją. Žodžiu, tie vaizdeliai pristato jaunam skaitytojui nesudėtingą pasaulį.

Vaikams skirtoje literatūroje vyrauja dvi kryptys. Vieni autoriai daugiau rūpinasi pamokyti vaikus, vaizduoti juos gerus, teisingus, jautrius kitiems. Kiti tiki, kad akivaizdūs pamokymai atbaido vaikus nuo knygos. Ko vaikams, sako, reikia, tai patrauklių nuotykių. Žinoma, ir jie nenėigia, kad vistiek turi laimėti gėris, tiesa ir teisybė.

J. Slavėnas savo vaizdeliuose ne visur laikosi tos didaktinės pažiūros. Jis dažniau, sakytume, stengiasi įvesdinti vaikus i aplinką — parodyti, kaip sula leidžiama, kaip užgavėnės švenčiamos, kaip originalumas vertinamas. Pasakojama apie paukščius, gyvulėlius, vaikų santykius su jais.

Idomus dalykas, kad abiejų šių knygelių atspausdinta tik po 200 egzempliorių.

K. Abr.

MIRĖ K. NORKUS

Ilgametis „Argentinos Lietuvių Balso“ redaktorius Kostas Norkus, kuriame lapkričio 9 d. būtų suėję 80 metų, staiga mirė nuo širdies smūgio. Palaidotas Buenos Aires mieste.

K. Norkus buvo senosios kartos ateivis, dar 1915 metais atvykęs i JAV. Po I pas. karo buvo grįžęs Lietuvon, bet 1926 m. atsikūrė Brazilijoje. 1928 m. persikėlė i Argentiną ir nuo to laiko su mažomis pertraukomis redagavo „Argentinos Lietuvių Balsą“. Jis taip pat aktyviai dalyvavo Argentinos spausdoje ir lietuvių organizacijose.

Argentinoje paliko seserį Stančikienę su šeima, o Lietuvoje sūnų miškininką Algimantą.

MARIJA GIMBUTIENĖ

Archeologijos profesorė Marija Gimbutienė atvyko skaityti paskaitų i Amsterdamo universitetą Olandijoje.

M. Gimbutienė yra mokslinio žurnalo „Journal of Indoeuropean Studies“ redakcijos narė ir Berkeley universiteto profesorė.

„HANAU LIETUVIAI“

Tokių vardu ėjusio iliustruoto Hanau DP stovykloje laikraščio vienas egzempliorius buvusio paskutinio redaktoriaus V. Urbono išsaugotas ir atgabentas i JAV. Tame laikraštyje yra bendradarbiavę A. Merkėlis, S. Sužiedėlis, A. Baronas, dailininkas-šaržistas Penčyla ir kt. Žurnalistas J. Janušaitis numato laikraštį įrišti i kietus viršelius, kad galėtų ilgiau išsilaikyti.

LAISVAS IŠVAŽIAVIMAS

Londoniškis A. J. Stanius „Draugo“ dienraštyje (rugpjūčio 7 d.) įrodinėja, kad „Dabartinės sąlygos nė neįmanoma kalbėti apie atstatymą nepriklausomos Lietuvos valstybės, bet būtina taikyti i tą patį tašką, i kurį pataikė Vakarų vokiečiai ir britai. Tai yra paveikti visų Vak. Europos delegacijų narius, kad iškovotų lietuviams laisvą išvažiavimą, laisvą spaudą, išleidimą lietuviškos spaudos iš užsienio, susivienijimą suskaldytų šeimų.“

Sunku suprasti, kaip galima turėti laisvą spaudą ir išvažiavimą, jei kraštas nėra laisvas.

PARODĖ DRAUGAMS

„Argentinos Lietuvių Balsas“ rašo: „Pranas ir Marytė Zdanavičiai gimę Skotijoje; ten abu mokėsi, ten ir dirba.“

Bet jie jau tris kartus aplankė Lietuvą, iš kurios gautų laikraščių ir knygų dėka geriau pramoko lietuvių kalbos ir labiau pamilo savo tėvų kraštą.

Šiemet M. Zdanavičienė, grįžusi iš Lietuvos, surengė supažindinimo su Lietuva parengimą tame fabrike, kuriame ji dirba. Ne vien žodžių papasakojo, bet parodė skaidrių ir paveikslų, atsivežtų iš Lietuvos.“

Neteko girdėti, kad Pranas ir Marytė Zdanavičiai būtų susidomėję lietuviška spauda D. Britanijoje.

Tas pats laikraštis rašo, kad i Lietuvą

E. Matuzevičius

Nuotrupa

(Biržiečių alus).

Dunksenam statines,
Garais ir vandeniui brinkinam.
Ir užkalam kiekvieną lankus,
Svajodami apie džiaugsmų pilnatvę,
Apie biržiečių žemišką linksmybę.
Aplinkui kvepia jau
Rinktiniais miežiais,
Smagių salyklo rauku...

Gal ir numiršta miežio grūdus,
Bet jis linksmai
Numiršta,
Asočiuose putodamas,
Galvoj ir širdyje
Linksmai
Dainuodamas —
Tasai biržiečių žemės
Miežio grūdus...

Su lietuviais PASAULYJE

grįžę kai kurie Pietų Amerikos lietuviai vėl parvažiavo atgal, bet „pasiliko neutralūs“.

LIETUVAITĖ JAPONIJOJE

Kobi mieste prie Osakos gyvena buvusio Lietuvos premjero J. Tūbelio dukterė Marija Tūbelytė-Kulmanienė, kurios vyras yra chemijos inžinierius, vadovaujantis erdvių eksperimentuose, pramonėje ir ligoninėse vartojamo skystojo oro gamybai. M. Tūbelytė-Kulmanienė yra dailininkė, turėjusi dvi individualias savo darbų parodas Osakoje ir Vakarų Amerikoje. Praėjusią vasarą ji buvo atvykusi i JAV aplankyti Floridoje gyvenančios savo motinos Jadvygos Tūbelienės.

KAS SVARBIAU?

VI. Ramojus „Tėviškės Žiburiuose“ rašo, kad vyskupas Brizgas, kalbėdamas naujojo Jaunimo Centro dedikacijos iškilmėse pastebėjęs, kad lietuviams Jaunimo Centro rūmai yra daug svarbesni už jo rūpesčių pastatytas dvi koplyčias Vasingtone ir Romoje. Koplyčios pastatytos šventimtaučiams priminti Lietuvą, o Jaunimo Centras — lietuviškai gyvybei bręsti bei klestėti.

TORTAS I MINSKĄ

„Evening Echo“ aprašo Esesex (Billericay) gyvenantį lietuvių biznierių Vytautą Pliopą, kuris gabena anglišką vestuvinių

tortą savo dukterėčiai Lilijai i Minską. Kai V. Pliopa lankėsi Lietuvoje 1969 m., jis pažadėjo savo dukterėčiai jos vestuvių progą atgabenti vestuvinę suknelę ir tortą.

Tortas buvo specialiai užsakytas anglių kepykloje. Jis yra 20 colių aukščio bažnyčios imitacija, su cukriniais jaunavedžiais ant raudono kilimo.

V. Pliopa atvyko i Angliją 1947 m: ir verčiasi šaldyto maisto prekyba.

BENDRUOMENĖ AR VISUOMENĖ?

Spausdoje buvo iškiles klausimas, ar neverta PL Bendruomenę pradėti vadinti Pasaulio Lietuvių Visuomene. Prof. dr. Pr. Skardžius („Draugas“, rugsėjo 1 d.) įrodė, kad kalbiniu požiūriu šitaip daryti nebūtų tiksliu.

NAUJA LIET. KAT. MOKSLO AKADEMIJOS PREMIJA

Nuo šių metų pabaigos Lietuvių katalikų mokslo akademija pradės duoti kasmetinę premiją už religinį veikalą. Iš viso dabar L. K. mokslo akademija kasmet duos tris premijas: už mokslo, už religinį veikalą ir už žurnalistiką. Jau buvo paskirtos premijos: už žurnalistiką prof. J. Brazaičiui ir prof. J. Eretui, už mokslo darbą — prof. P. Rabikauskui, SJ. Visų šių premijų iniciatorius ir mecenatas yra kun. J. Prunskis.

TAUTINIS PARKAS LATVIJOJ

Latvijoje, Siguldos apylinkėse steigiamas tautinis parkas, kurio plotas bus 83 tūkst. ha.

Pusė parko bus skiriama turistų malonumui, o mažą jo atitverta dalis — draustinis, bus prieinama tik mokslininkams.

PRAKTISKA PROPORCIJA

Kokia yra priežastis, kad žmogus taip sunkiai ir ilgai, kartais visą žemiškąjį amžį, dirba palaikyti tik kūno gyvybę. Kai kas aiškina, kad žmogus tik kartą tegyvena, tad turi gyventi kuo ilgiausiai, dėlto ir turi dirbti. Gerai. Tebūnie taip. Bet juk vistiek kartą reikės mirti. Joks darbas nuo to neapsaugos. Tęsiant tą patį klausimą toliau, kodėl žmogus tiek mažą darbo, laiko ir pastangų teskiria savo sielai, kuri skirta amžinai gyventi? Pasitaiko, kad sveikas žmogus bedirbdamas fiziniai tvirtėja ir medžiaginiai turtėja. Tuo tarpu dvasiniai jis pamažu silpnėja. Jis praranda norą praktikuoti religiją ir, pagaliau, miršta pats tikėjimas.

Gyvenimo patirtis rodo, kad žmogus prie tos nelaimės neprieina protinio pažinimo keliu. Nėra tokio mokslo, kuris paneigtų Dievo buvimą ar religinės praktikos naudingumą. Gyvenimo patyrimas taip pat tvirtina ir pavyzdžiais įrodo, kad žmogaus tikėjimas i Dievą ir jo garbinimas religinėmis apeigomis pradeda silpnėti ir visai miršta, kai žmogus savo tikėjimo ir religijos pilnai nepažįsta. Kaip dažnai pasitaiko, kad žymus bet kurios mokslo šakos specialistas, įsigijęs mokslininko vardą, religiniuose klausimuose yra tikras ignorantas.

Grožis yra ten, kur yra daiktinė proporcija. Tokia proporcija turi būti ir žmogaus gyvenime: tarp jo medžiaginio ir dvasinio gyvenimo. Tik tada gyvenimas bus pilnas, gražus ir patrauklus. Kiek darbo ir laiko skiriama kūno reikalam, proporcingai tiek turi būti skiriama ir sielos reikalam.

Jei per savaitę skiriama, sakysim, porą valandų laikraščiai skaityti, kodėl negalima surasti nors penkias minutes šv. Raštui ir religinėms knygoms? Jei savaitėje surandama laiko porą valandų pasidėti prie stiklinės alučio, kodėl negalima surasti laiko sekmadienį ar įsakyti švenčių dienomis išklausyti mišių?

Saugokimės dvasinės mažakraujystės. Daugelį ji virto nepagydoma anemija. Norėdama žmogų nuo nelaimės apsaugoti, Bažnyčia ragina tikinčiuosius dalyvauti liturginėse apeigose, kad, kaip sako II-sis Vatikano s-mas, „apsčiai maitintųsi Dievo žodžiu“ savo dvasinio gyvenimo sustiprinimui ir proporcingam pagražinimui.

...
Aš geidžiau, ir man buvo duota išmanyti, meldžiau, — ir man atėjo išminties dvasia. Visas auksas šalia jos yra tik žiupnelis smėlio, ir sidabras — tarsi dumblas. Iš Žodžio Liturgijos.

A. J. S.

Apsilankymas pas MAILĄ TALVIO

Maila Talvio (tikroji pavardė Maria Mikkola 1871—1957) žinoma suomių rašytoja ir liaudies žvietėja. Du jos romanai — Varpas ir Dvi meilės išversti ir i Lietuvių kalbą. Pastarajame romane veikėjas yra lietuvis.

Maila Talvio ir jos vyras Mikkola buvo dideli Lietuvos bičiuliai. Apsilankiusi Plokščiuose pas Kriauciūnus, susipažino su V. Kudirka, iš arti pamatė rusų paverptos Lietuvos skriaudas ir grįžusi Suomijon, rašė apie Lietuvą spausdoje ir skaitė paskaitas.

1938 m. ją aplankė lietuviai rašytojai ir menininkai. Čia dedamo apsilankymo pas didžiąją draugę aprašymo autorius yra **Antanas Venelova**.

Helsinky mūsų susitiko penketas lietuvių. Jų tarpe — skandinavų ir suomių literatūros vertėja i lietuvių kalbą — p. A. Žagrakalienė. Iš Lietuvos Generalinio konsulo Dr. p. R. Ollerio būto telefonų paskambinus, p. Maila Talvio, viena populiariausių suomių literatūros atstovių, plačiai žinoma savo romanais Švedijoje, Anglijoje, Vokietijoje ir kitur, o pastaruoju metu, p. Žagrakalienės dėka, ir pas mus, maloniai kvietė mus bet kada pas ją atvykti, smulkiai išaiškinti visą kelią.

Ties švedų teatru įsėdė i patogų autobusą, po 12 minučių sustojome vilų kvartale už miesto, netoli oro muziejaus. Mes važiuovome puikiu meksfalto keliu, vingiuojančiu tarp aukštų granito uolų, medžių ir sodų, kol atsiradome jaukioj, ramioj vietoj,

puikiai tinkamoj rašytojos darbu ir poilsui — ties pat jos namų vartais.

Kol žvaigždės i vartus, tikrindami mums nurodytą numerį, medžiais ir gėlėmis užžėlusiame sode ėmė piktai urgėti ir ioti stambus šuo. Netrukus pamatėme ir pačią Mailą Talvio. Ji, nuvariusi šunį, atėjo mus atidaryti vartų. Rašytoja, gimusi 1871 m., taigi sulaukusi jau 67 metų, sutiko mus grakšti, tiesi pilna jaunos mergaitės energijos, ekspansyvu, apsidariusi balta, ilga suknele (balta spalva — suomių mėgiamiausia), su dvejais gintariniais karoliais ant kaklo — vienais iš Lietuvos, kitais iš Latvijos.

Nuostabai nuskambėjo pirmieji lietuviški pasveikinimo žodžiai iš rašytojos lūpų. Jautriame daug patyrusios, daug pergyvenusios, mačiosios lietuvių vargus spaudos draudimo metu rašytojos veide sublizgėjo ašaros.

— Čia gali ateiti visa lietuvių tauta, — tarė ji mums aiškiai, grynai lietuviškai, jautriai, motiniškai imdama mus už rankų ir vesdama i savo namus.

Mes matėme, kaip sunku senutei sulaikyti ašaras, pamačius vaikus tos daug kentėjusios šalies, su kurią ją riša neužmirštama praeitis — gyvenimas Plokščiuose, prie Nemuno, su savo vyru prof. Mikkola. Tada juodu, tolimos šiaurės žmonės, buvo

V. Kudirkos svečiai,

matė jo atkaklų, nenuilstamą darbą Lietuvos liaudžiai, jo heroizimą, pasiaukojimą, nežmoniškas pastangas nugalėti caro imperiją. Teko net girdėti, kad kada Vincas Kudirka prie Suomijos svečių uolų rusų žandarų buvo areštuotas ir gabenamas i kalėjimą.

Maila Talvio su savo vyru atidavė jam paskutinius savo pinigus.

Įeiname i kuklius, bet labai skoningus, tikrai mokslo i kūrybos darbo dvasia dvelkiančius rašyto-

(Bus daugiau)

Amerikoje pasidairius

Z. Juras

Vašingtone

Kadangi Seimo metu man teko dirbti daugiausiai darbo turinčioje Nutarimų Komisijoje, tad tuo laiku ne tik neteko nieko pamatyti Vašingtone, bet beveik nebuvo progos išeiti iš viešbučio, kuriam vyko Seimo posėdžiai. Tik Seimui pasibaigus, nors trumpai turėjau progos pamatyti šį tą Amerikos sostinėje.

Pirmiausiai aplankiau Corcoran Gallery of Art, kurioje buvo surengta dvylikos lietuvių dailininkų paroda. Didžiulė salėse buvo išdėstyta daugiau kaip 100 kūrinių. Žinoma, Amerikoje yra daug daugiau lietuvių dailininkų, bet šioje parodoje dalyvavo šie: A. Galdikas, K. Zoromskis, V. K. Jonynas, Zita Sodeika, V. A. Petravičius, D. Alekna, V. O. Virkau, Vytautas Ognas, V. Vizgirda, R. Viesulas, I. Mitkus, K. Varnelis. Be abejo, ši paroda labai daug pasitarnavo lietuviškam reikalui ir bendram lietuvių vardo pagarsinimui. Parodoje lankytojų būtų buvę dar daugiau, jei nebūtų užėję nežmoniškai karščiai ir labai tvankūs orai.

Aplankiau Baltuosius Rūmus, apie kuriuos visi esame daug girdę. Jaučiausi nusivylęs, galvoju, kad jie yra kur kas didesni ir iškilmingesni, bet iš tikrųjų visai maži ir niekuo labai nepasižymi. Dauguma kambarių yra dekoruoti viena spalva. Tos pačios spalvos yra ir baldai. Todėl kambarius ir vadina mėlynais, žaliais ar dar kitoks.

Daug geresnį įspūdį padarė Kongreso Rūmai. Čia jautėsi Amerikos didybė ir jos svarba pasaulyje.

Vašingtonas yra labai gražus miestas: plačios gatvės, daug puikių pastatų, įvairiausių muziejų, Kennedy Meno Centras, Arlingtono kapinės, kuriose prezidentas Kennedy palaidotas. Net ir dabar jo kapą aplanko kasdien tūkstančiai žmonių. Čia taip pat yra Amerikos Katalikų Tautinė šventovė su lietuvių Šiluvos Marijos koplyčia.

Prisimintina, kad iš Vašingtono kasdien yra lietuviškos transilacijos į Lietuvą. Perduodamos pasaulinės naujienos ir informuojama apie lietuvių veiklą laisvame pasaulyje. Didžiulė pastatė, iš kurio be pertraukos vyksta radijo transilacijos ir įvairius pasaulio šalis, yra įsikūrusios ir lietuvių skyrius. Jis yra dalis „Voice of Amerika“ organizacijos, turi gražias, erdvas patalpas, kuriose paruošiama kiekvienos dienos programa. Turi studiją, iš kurios transliuojama tiesiog į Lietuvą.

Mano apsilankymo metu kaip tik vyko radijo transilacija ir buvo perduodamos žinios į Lietuvą apie įvykusi PLB seimą. Teko smulkiai susipažinti, kaip viskas paruošiama ir atliekama.

Verta paminėti, kad „Amerikos Balso“ lietuvių skyriuje dirba keletas jaunosios kartos atstovų, gimusių Amerikoje ar Kanadoje. Jie puikiai kalba lietuviškai ir ko geriausiai atlieka pavestus darbus.

Čikagoje

Iš Vašingtono skridau į didžiausią lietuvių koloniją Amerikoje — Čikagą. Sunku net įsivaizduoti, koks didelis lėktuvų judėjimas Čikagos aerodrome. Mums teko skraidyti aplinkui apie 40 minučių, kol buvo galima nusileisti. Iš tikrųjų, ten lėktuvai dažniau kyla ir nusileidžia, negu autobusai atvažiuoja arba išvažiuoja iš Viktorijos autobusų stoties Londone.

Čikagoje aplankiau dienraščio „Draugas“ redakciją, susipažinau su jų spaus-tuve, pasikalbėjome apie D. Britanijos lietuvių, jų organizacijas, DBL Sąjungą, jos veiklą. Kitą dieną turėjau ilgą pokalbį su radijo „Margutis“ vedėju P. Petraičiu apie DBLS, jos kultūrinę ir politinę veiklą, „Europos Lietuvį“, Nidos knygų klubą, Sodybą ir bendrai apie lietuvių organizacijas Didžiojoje Britanijoje. Šis mūsų pokalbis buvo transliuojamas per radiją.

Gerą įspūdį padarė Jaunimo Centras: naujas puikus pastatas, graži, didelė salė, daug kambarių, skirtų įvairiems reikams. Nors atostogų laikas dar nebuvo visai pasibaigęs, bet jau ten vyko choro, tautinių šokių ir kitokios repeticijos.

Aišku, būnant Čikagoje būtinai reikia pamatyti ir mūsų Jaunosios Lietuvos Transatlantinį didvyrių Dariaus ir Girėno paminklą, kuris yra didžiuliam Marquette Parke. Aplink šį parką gyvena labai daug lietuvių, ten yra ir „žymioji“ 69-toji gatvė. Toje gatvėje yra 11 lietuviškų barų — „tavernų“. Dviejų barų savininkai yra buvę londoniečiai. Be to, toje pat gatvėje ir apylinkėje yra daug lietuviškų valgyklų, restoranų, kėpyklų, maisto krautuvių, laidojimo biuras, lietuvių advokatų įstaigos ir kt. Patys Čikagos lietuvių labai dažnai šitą gatvę vadina „kugelio“ gatve. Netoli šio lietuvių centro yra taip vadinama „Lietuvių Sodyba“. Tai 22-jų butų pastatas, kurio atskiri butai parduodami pensininkams. Jie tvarkosi, kaip jiems patinka. Visas projektas yra globojamas Alvido draugijos darbuotojų ir dr. Adomavičiaus.

Dauguma Seimo atstovų, kurie buvo atvykę iš užsienio, vėl susirinko Čikagoje. Rugsėjo 7 d. naujojo PLB pirmininko bute įvyko specialus naujosios valdybos narių ir užsienio atstovų susipažinimo

vakaras. Buvo proga pasikalbėti apie įvairių kraštų problemas.

Iš Čikagos aplankiau gražią lietuvių koloniją Klevelande. Lietuvių Namų direktorių tarybos pirmininko J. Stempužio dėka, per 2 dienas teko gana gerai susipažinti su Klevelando lietuviškuoju gyvenimu. Čia yra dvi gražios lietuviškos bažnyčios, abi veiklios ir aktyviai dalyvauja lietuviškame gyvenime. Iš senosios bažnyčios rajono lietuviai jau keliai į gražesnes vietas, todėl čia lietuvių greitai ne-liks. Naujoji bažnyčia yra labai gražioje vietoje, prie jos yra salės susirinkimams, sportui ir kt.

Visai netoli šios bažnyčios yra Lietuvių Namai, kurių iškilmingas atidarymas įvyko rugpjūčio mėn. 19 d. Namai turi dvi didžiules sales, gražų baro kambarį, ir dar kai kurios patalpos išnuomojamos įvairiems prekybininkams.

Z. Juras kalba PLB seime

Toronte

Kanadoje spėjau aplankyti, mano manymu, svarbiausią lietuvių centrą, Torontą. Čia taip pat radau baigiamus perstatyti didžiulius, senesni pirktus, Lietuvių Namus. Šie naujieji namai turės dvi di-deles sales ir daug kitokių patalpų.

Pranciškonų graži bažnyčia ypač daro gerą įspūdį. Visos kitos patalpos moderniškos, dvi didžiulės salės naudojamos ne tik lietuvių, bet išnuomojamos ir kitatau-čiams. Ši parapija gyvena gerai.

Statoma nauja bažnyčia prie lietuviškų kapinių, kurios yra pakelėje iš Toronto į Hamiltoną. Bažnyčia dar nebaigta, bet kapinės nuostabios. Ten paminklus galima statyti tokius, kokių kas pageidauja, todėl, man atrodo, vyksta tam tikros varžybos. Kiekvienas stengiasi pastatyti kiek galima gražesnę ir brangesnę paminklą. Teko girdėti, kad kai kurių paminklų vertė yra apie 5.000 svarų.

Aplankiau populiaraus laikraščio „Tėviškos Žiburiai“ redakciją, papasakojau apie Anglijos lietuvių ir jų gyvenimą.

New Yorke

New Yorke aplankiau Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto būstinę, kuri yra miesto centre, labai gražioje vieto-

je. Susipažinau su dabartinėmis jų problemomis, papasakojau apie D. B. Lietuvių Sąjungą ir lietuvių politinę veiklą Anglijoje.

Tuo metu New Yorke vyko Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Šalpos Organizacijos suvažiavimas. Čia teko sutikti lietuvių iš įvairių Amerikos ir Kanados vietovių.

Rugsėjo 16 d. aplankiau Apreiškimo bažnyčią ir dalyvavau šios bažnyčios choristams surengtame priėmime. Čia susitinkau su buvusiu ilgamečiu Londono chorvedžiu V. Mamaičiu, kuris vargoninkauja New Jersey. Ten teko sutikti ir V. Galbuogytę, gyvenusią Bradforde. Dabar ji ištękėjusi ir gieda šios bažnyčios chore.

New Yorke, Toronte, Klevelande ir kitur turėjau progos kalbėti per radiją ir papasakoti apie DBLS, jos veiklą, mūsų rūpesčius ir problemas.

Bendri įspūdžiai

PLB Seimas, aišku, buvo labai didelis ir svarbus įvykis mūsų išeivijos gyvenime. Toks gausus atstovų suvažiavimas iš viso pasaulio ir jų sugaištas laikas ir išlaidos turėtų būti teigiamai įvertinta visos mūsų lietuviškos visuomenės.

Seime susidariau įspūdį, kad visų atstovų pageidavimas ir noras bendradarbiauti buvo labai aiškus. Mane nustebino entuziazmas, kandidatuojančių PLB valdybą ir kitus organus. Kandidatų netrūko, reikėjo sąrašus uždaryti, nes jų buvo per daug. Žinoma, PLB turi būtinai apimti visus pasaulio lietuvių. Ypač ji turi bendrauti ir dirbti su įvairių didesnių organizacijų atstovais, nežinūrint, ar tos organizacijos priklauso Lietuvių Bendruomenei tame krašte, ar ne. Tokio bendravimo pavyzdys šiame IV-jame PLB Seime kaip tik ir buvo D. Britanija, iš kurios, be bendruomenės atstovo, dalyvavo taip pat atstovas didžiausios organizacijos DBLS, kuri nepriklauso Lietuvių Bendruomenei, bet palaiko su ja tiesioginius ryšius.

Įvairių klausimų ir problemų svarstymas vyko simpoziumo būdu, kur kalbėjo specialiai pasiruošę žmonės. Vienas gal nusiskundimas būtų, kad visada per mažai likdavo laiko diskusijoms. Man atrodė, kad iš užsienio atstovai neturėjo pakankamai progų pareikšti savo specialiųjų problemų ir duoti įvairių konkrečių pasiūlymų. Sakytų, kad per daug vyraavo Amerikos atstovai.

Su dideliu malonumu prisimenu liaudies dainų, tautinių šokių ir kanklių koncertą, kuriame dalyvavo ne tik seimo atstovai, bet ir daug apylinkėse gyvenančių lietuvių. Tarp Baltimorės lietuvių, atvykusių į šį koncertą, teko sutikti mums labai gerai žinomą, buvusį DBLS Coventrio skyriaus pirmininką J. Kazlauską, kuris su žmona dalyvavo koncerte ir bankete. Jie aktyviai reiškiasi Baltimorės lietuvių veikloje. Koncerto programą atliko plačiai žinomas Čiurlionio ansamblis, vadovaujamas A. Mikulskio ir O. Mikulskienės. Ansamblis padarė gerą įspūdį tiek savo puikiais tautiniais rūbais, tiek gerai atlikta programa. Koncertas įvyko gražioje didelėje Marylando universiteto salėje. Pamaldos vyko šv. Mato katedroje. Dalyvavo Seimo atstovai, apylinkės lietuviai ir apie 12 kunigų. Mišias atnašavo vysk. V. Brizgas. Jų iškilmingą padidinio Čiurlionio ansamblio choras, pritiriamas kanklių muzikos.

Užbaigiant, norėčiau palinkėti dabartinei PLB valdybai kūrybingo darbo ir sėkmingo numatytų planų įvykdymo, kurių pats svarbiausias — Nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymas.

Kiti rašo

„Draugas“ savo „Spygliuose ir dygliuose“ (Nr. 206) pasako šitokią teisybę apie tėvų ir vaikų santykius:

„Vaikai lieka vaikai, bet juos sunku nugalėti, nes, pavyzdžiui, mama tą daro, už ką pati vaikus bara. Sakykim, brangių mamytė eina į madų parodas, kad galėtų tenai pati pamatyti ir pademonstruoti kokius nors gražius skudurėlius, bet kai vaikas ima maldą sekti, tai, mandagiai kalbant, kyla šaltasis arba net šiltasis karas. Pavyzdžiui, mamytė demonstruoja tokią suknytę, šukuoseną tokią ir kitokią, o kai dukrytė ką nors sugalvoja, tai mamytė nelabai patinka. Jei sūnelis per ilgą barzdą ir per ilgus peisus užsiaugino, tai tėvas su mama vieningą frontą išvysto ir teigia, kad sūnus dabar kaip kadaise žydas atrodo. Arba sūnaus plačiai kelnės tėvas su motina niekais paverčia, o kai mamytė kokius nors su išraitymais rūbėlius nešioja, tai vaikas privalo tylėti.

Jei kokia dukrytė ar sūnelis išvyksta iš namų kur nors ir nebegyvena su tėvais, tai jau sakoma, kad nelabai didelė dorybė, bet kai mamytė palieka vaikus ir pabėga, tai jau kitas reikalas. Tik kvartetė gali darniai sudainuoti dvi mamytės ir dvi dukrytės, jei šiaip jau kas leidžiama mamytėi, tas nelabai leidžiama dukrytei, kas leidžiama tėveliui, tas nelabai pritinga sūneliui. Na, kad ir dūmelis. Kai tėvelis ir mamytė užtraukia, tai nelabai jau

gerai, bet ne tiek bloga. Kai vaikai užrūkio, tada jau kyla vėjas, bet juk vargšas vaikas turi žengti garbingai pramintu tėvų taku.“

„Gimtas kraštas“ Nr. 40 grįžta prie Vilniuje įvykusios katalikų veikėjų konferencijos.

„Kaip jau esame rašę, Vilniuje įvyko išplėstinė Berlyno konferencijos prezidiumo sesija, kurioje dalyvavo įžymūs katalikų veikėjai iš devynių Europos valstybių — Vokietijos Demokratinės Respublikos, Čekoslovakijos, Lenkijos, Vengrijos, Italijos, Prancūzijos, Anglijos, Belgijos; Tarybų Sąjungai čia atstovavo Latvijos ir Lietuvos dvasininkai.

Sesiją atidarė ir jos darbai vadovavo Berlyno konferencijos prezidiumo viceprezidentas, Kauno kunigų seminarijos rektorius prof. dr. Viktoras Butkus. Savo kalboje jis pažymėjo, jog pažangieji Europos katalikai svarbiausiu uždaviniu laiko ir laikysią tarptautinio įtepmimo mažinimą. V. Butkus taip pat pabrėžė Tarybų Sąjungos KP CK Generalinio sekretoriaus L. Brežnevo vizito į VFR, JAV ir Prancūziją reikšmę bei svarbą, stiprinant taiką.

Įžanginį referatą sesijoje skaitė Berlyno konferencijos prezidiumo pirmininkas Otto Hartmut Fuchs (VDR). O. H. Fuchs apžvelgė Budapešto ir Paryžiaus simpoziumus, jaunimo susitikimą Pizoje (Itali-

Nusipelnusios moterys

MOTERYS APDOVANOTOS VYČIO KRYŽIUMI

Už pasižymėjimus kautynėse ir nuopelnus valstybei ir kariuomenei, Vyčio kryžiumi buvo apdovanota 1.609 asmenys. Tame skaičiuje yra apdovanotos ir 9 moterys. Šiandieną tuos visus apdovanotuosius išvardinti neįmanoma, nes vargu, ar turime jų sąrašus. Tad kilo mintis išaiškinti nors tas devynias pasižymėjusias moteris, apdovanotas aukščiausioju Lietuvos ordinu. Bet ir čia trūksta žinių ir nepavyko jas visas išaiškinti. Tai nors tiek, kiek aš jų suradau, noriu šiame straipsnyje paminėti.

1919 m. dalį Lietuvos užėmė bolševikai. Užimtoje dalyje susiorganizavo partizanų būriai, kurie pradėjo veiklą slapta, o vėliau pradėjo ir ginkluotą kovą. Partizanai neturėjo jokių ryšių su Kaune įsikūrusia Lietuvos vyriausybe. O ryšių užmezgimas partizanų vadovybei buvo gyvybinis reikalas. Nuvažiavimas į Kauną buvo surištas su mirtiniais pavojais, nes reikėjo pralįsti pro gana tankų bolševikų apsupimo tinklą. Pirmąją pavojingąją kelionę sutiko atlikti dvi merginos: Paulina Navakaitė ir St. Klungevičiūtė. Partizanų vadovybė apibūdino esamą padėtį žodžiu ir išleido į pavojingą kelionę. Pakitusios savo išvaizdą ir aprangą, su vežimu laimingai pervaziavo fronto linijas ir pasiekė Kauną. Karinė vadovybė davė įsakymų ir slaptų raštų, kuriuos užantspauduotame voke reikėjo parvežti partizanams. Atgal grįžo tik viena P. Navakaitė, nes jos draugė pasiliko Kaune. Raštus sudėjo į tuščią abrakado maišą ir ant jo atsisėdė. Važiudama pro bolševikų užtvartą, apsimetė kurčia ir nebyle. Tokiu būdu pavyko laimingai sugrįžti ir įteikti partizanams reikalingus raštus. Už tą žygį P. Navakaitė buvo apdovanota Vyčio kryžiumi.

P. Navakaitė, vėliau Gavelienė, buvo gimusi Panevėžio apskrityje. Vokietijoje kurį laiką gyveno Doerverdeno D. P. stovykloje. 1950 m. išvažiavo į Australiją. Mirė 1972 m. sausio 11 d., sulaukusi 75 m. amžiaus. Palaidota Adelaidės kapinėse.

1930 m. „Kario“ 47 numeryje radau nuotrauką su užrašu: — „L. Miednikienė

už ypatingus nuopelnus Lietuvai neutralinės zonos laikais (1920-1923 m.) apdovanota II rūšies 3 laipsnio Vyties kryžiumi. Ji gyvena Sirvintuose.“ Tolimesnis jos likimas man nežinomas.

Tuo reikalu atidžiai perskaičiau Birutės Novickienės parašytą straipsnį: — „Lietuvos moteris — kariuomenės talkininkė“. Autorė ten rašo:

„...Zarasietės seserys ūkininkės Anelė Juozėnaitė ir Kostė Juozėnaitė, atėmusios kulkosvaidį iš priešo, pranešė mūsų kariuomenei, kur priešas rengiasi pulti. Prie pasižymėjusių moterų priskaitoma gailėstingoji sesuo Ona Čėbeytė, Malvina Kaušinytė ir Liba Mednikienė.

Į ypatingą kategoriją tenka įtraukti žinomą rašytoją Sofiją Čiurlionienę. Ji dirbo 1919 m. rudenį kariuomenės švietimo srityje. Skaitė karius paskaitas pafrontėje ir priešakinėse linijose (požemiuose); važinėjo po visą Lietuvą, žadindama patriotizmą ir rinkdama kariuomenei aukas; rašė „Karyje“ ir „Kareivių laiškuose“. Visos aukščiausios išvardintos moterys buvo apdovanotos Vyčio Kryžium. Iš viso turėjome 9 moteris, Vyčio Kryžiaus kavaličius“. („Darbininkas“, 1968 m. Nr. 77).

„Lietuvių Enciklopedijoje“ (XXXIII t. 505 psl.) yra išvardintos keturios moterys, apdovanotos Vyčio kryžiaus ordinu: M. Kubiliūtė, Juozėnaitė, M. Valeikienė ir A. Čarnickaitė-Birutavičienė. Iš jų yra tik dviejų moterų atskirai surašytos biografijos žinios.

M. Valeikienė-Sokelytė yra apdovanota II rūšies III laipsnio Vyčio kryžiaus ordinu. Vykstant lietuvių kautynėms su lenkais, ji globojo ir slėpė priešo užnugaryje likusius sužeistus lietuvių karius. Už tą gailėstingą darbą lenkų karo lauko teismas ją nubaudė mirties bausme. Liko gyva, nespėjus bausmės įvykdyti.

Aldona Čarneckaitė - Birutavičienė, gimusi 1898 m. Marijampolės aps., Vilniuje dirbo tremtinių grąžinimo komisijoje ir talkininkavo organizuojant Lietuvos kariuomenę. Už tai apdovanota Vyčio kryžiumi.

Idomu, ar kas žino daugiau Vyčio kryžiumi apdvanotų moterų ir už ką jos buvo apdovanotos?

V. Vytenietis

LIETUVOJE

NORAGŲ — KAIP VAISTŲ

Biržų rajono žemės ūkio valdybos vyresnioji agronomė T. Bieliauskaitė „Valstiečių Laikraštyje“ rašo:

„Prie „Rytų aušros“ kolūkio kontoros suvažiuavo būrys traktorių ir sustojo.

— Nebeturime kuo art. Noragai pasibai-gė, — pareiškė kolūkio agronomė V. Simsonienė traktorininkai.

Daugiau kaip 1300 ha dirvų šį rudenį turėjo suarti šio kolūkio mechanizatoriai. O suarta vos apie šešis šimtus. Priežastis — kolūkis negauna įsigyti noragų.

Dėl noragų stokos nebegali artti dirvų ir „Gintaro“, kai kurių kitų ūkių mechanizatoriai. Iš susivienijimo „Lietuvos žemės ūkio technika“ Biržų skyriaus kolūkiai noragų gauna kaip vaistų.“

Jeigu tai būtų parašyta kuriame nors iš eivių laikraštyje, pagalvotum, kad šmeižtas — ir niekas daugiau.

DU PAREISKIMAI

„Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika“, Nr. 6 rašo apie du lietuvių pareiškimus. Pirmasis pareiškimas, pasirašytas 14.284 moksleivių ir jų tėvų, skirtas švietimo ministerijai. Jame tarp kitko rašoma:

„Mes, moksleiviai ir tėvai, gerai suprasdami mokyklos tikslus bei pareigas jaunajai kartai, dažnai nusiviliame, nes moksleiviams teikiama ne tai, ko iš tikrųjų reikia. „Visuomenės Mokslo“ vadovyje rašoma: „Patriotizmas yra vienas geriausių žmogaus prigimties pasireiškimų... Jis pasireiškia meile kraštui, kuriame gimė ir užaugome, meile jo istorijai...“ Kaip mokiniams pažinti Lietuvos praeitį, jei J. Jurginio „Lietuvos TSR istorija“ yra trumpa — vos 100 puslapių — ir vienašališka, o A. Gaigalaitės „Lietuvos TSR istorija (140 p.) pasakoja vien apie revoliucinį judėjimą

ja) ir kitus Europos katalikų Berlyno konferencijos renginius, akcentuodamas jų pagrindinį tikslą — mobilizuoti Europos katalikus kovoje už taiką ir visa kuo paremti būsimą Maskvos taikungųjų jėgų kongresą. Šiuo tikslu suaukta ir Berlyno Konferencijos sesija Vilniuje.“

Toliau rašoma:

„Sesijos dalyviai patvirtino Berlyno konferencijos delegaciją į taikungųjų pasaulio jėgų kongresą Maskvoje, pasiuntę sveikinimo telegramą jo parengiamajam komitetui, priėmė solidarumo laišką katalikų dvasininkui Adrianui Hastingsui, atidengusiam portugalų kolonizatorių piktadarybes Mozambike.“

Taip ir neišku, kodėl reikėjo Berlyne išrinkti delegaciją į Maskvos kongresą dar kartą patvirtinti Vilniuje.

mą ir pokario metus? Tuo tarpu „TSR istoriją“ sudaro keturios dalys — viso 650 puslapių. Todėl moksleiviai, daug žinodami apie Pugačovą, Petrą I ir kt., beveik nieko nežino apie garbingą Lietuvos praeitį.

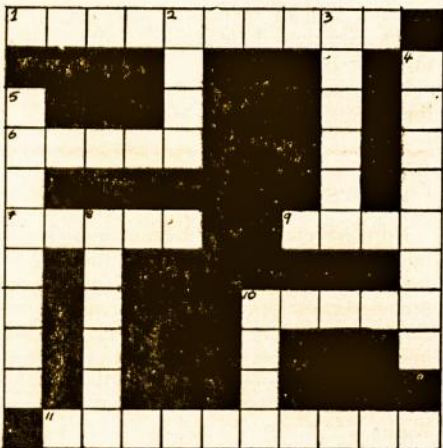
Patį didžiausią bogybę yra prievarta mokiniams skiepijamas ateizmas. Kalbama, kad religija Tarybų Sąjungoje yra privataus reikalo, kad TSRS Konstitucija visiems garantuoja sąžinės laisvę, bet gyvenimo praktika byloja kitką.“

Antrasis pareiškimas adresuotas Religijos reikalų įgaliotiniui A. Tumėnui (16.498 parašai). Jis prašomas tarpininkauti, kad būtų daugiau išleidžiama religinės literatūros.

„Jei katalikai Lietuvoje leidžia sau reikalingas knygas, tai kodėl pokario metais neišleido pačios reikalingiausios knygos — katekizmo? Kodėl „Šventojo Rašto“ buvo išleista tik 10.000 egzempliorių? Kodėl mes savo akyse nematome „II Vatikano Susirinkimo Nutarimų“, negalėjome gauti „Maldyno“, nors maldaknygę privalo turėti kiekvienas katalikas? Maža to, kodėl, patys negaudami „Švento Rašto“, girdime, kad kažkas jo tūkstančius egzempliorių siunčia užsienio lietuviams? Nejaugi mums reikės gimines užsienyje prašyti, kad prisiųstų Lietuvai išspausdintą „Šventąjį Raštą“?

GALVOSŪKIS

Nr. 11

Gulsčiai: 1. Lietuvos dainius, kunigas. 6. Pasitenkinimo būvis. 7. Daržovė. 9. Neanksti. 10. Į užpakalį. 11. Patalpa bažnyčioje.

Statmenai: 2. Paukštis. 3. Amerikos raudonodė. 4. Graži mergaitė. 5. Meteorologinės sąlygos. 8. Senovės lietuvių šventovė. 10. Galvos dalis.

GALVOSŪKIO NR. 10 ATSAKYMAI

Gulsčiai: 1. Kazimieras. 6. Asilė. 7. Urvas. 9. Kalė. 10. Traša. 11. Asmeniškas. Statmenai: 2. Masė. 3. Aguona. 4. Kalnėnai. 5. Raguotas. 8. Varpas. 10. Toli.

Europos Lietuvių Kronika

VOKIETIJOS IR KITŲ EUROPOS KRAŠTŲ SKAITYTOJAMS

Norėdami pagreitinti „Europos Lietuvių“ pristatymą, nuo šios savaitės siuntinėsim visiems Vokietijos ir kitų Europos kraštų skaitytojams laikraštį padidintu pašto tarifu. Kadangi šitoks siuntimas yra brangesnis, administracija labai pageidautų žinoti, ar tuo būdu pasiūstas laikraštis gaunamas greičiau, negu buvo gaunamas prieš tai.

Būsime labai dėkingi, jei skaitytojai atsilieptų, per kiek laiko jie gauna naujuoju būdu siunčiamą laikraštį. Jeigu paaiškėtų, kad tuo būdu pristatymo laikas nesutrukinamas, tai neapsimokėtų didinti persiuntimo išlaidų.

Laukiame skaitytojų pranešimų ir iš anksto dėkojame.

Administracija

LONDONAS

RUDENS BALIUS

Lietuvių Namų klubas lapkričio 24 d. L. Namuose rengia

Rudens Balių.

Veiks labai geras bufetas, turtinga loterija. Gros Joe Daniel kapela.

Pradžia 8 val. v. Staliukus iš anksto užsisakyti Lietuvių Namuose. Tel. 727 2470. Įėjimas 50 p.

MIRUSIŲJŲ PAGERBIMAS

Lapkričio 4 d. (sekmadienį) bus mirusiųjų pagerbimas šv. Patriko kapinėse, Langthorne Rd., E.11, 3.30 val. Artimiausia po žeminio traukinio stotis — Leyton.

LABDARINGAS VAKARAS

Lietuvių šv. Kazimiero bažnyčiai Londone pagelbėti statybos darbuose lapkričio 10 d. ruošiamas Sporto ir Socialiniame klube, 345A Victoria Park Rd., London E.9 labdaringas vakaras — šokių su muzika ir bufetu. Pradžia 7.30 val.

Stalus prašoma užsisakyti iš anksto Jūrų krautuvėje, Lietuvių Namuose arba prie Lietuvių bažnyčios.

Lietuvių bažnyčios adresas: 21 The Oval (Hackney Road), London, E.2 9DT. Telefonas: 01.739.8735

PRANEŠIMAS APIE PLB SEIMĄ

Lapkričio 3 d. (šeštadienį) 7 val. vak. Sporto ir Soc. Klubas salėje, 345A Victoria Park Road, E.9, Seimo atstovas S. Kasperas padarys pranešimą apie Pasaulio Lietuvių Bendruomenės IV Seimą, įvykusį Vašingtone.

Taip pat papasakos įspūdžius iš apsilankymų kitose JAV lietuvių kolonijose ir institucijose.

NOTTINGHAMAS

VELINĖMS, KALĖDOMS IR 1974

METAMS

Per Vėlinių oktavą ir lapkritį Liet. Židinyje yra ypač skiriamos šv. Mišios, pamaldos už mūsų kankinius, žuvusius ir mirusius.

Kalėdoms Židinyje turi kalėdačių ir naujų kalėdinių lietuviškų idėjų atvirukų didesnio formato. Atvirukan yra įjungti Vilniaus Aušros Vartai ir mūsų kunigaikščiai. Vieno su voku kaina tik 5 penai arba 15 centų.

„Šaltinis“ ir 1974 metams išleidžia pagerintą, patogų mėnesinį sieninį spalvotą ir paveiksluotą kalendorių. Kaina 50 penų arba 1.50 dol.

Kreiptis: 16 Hound Rd., West Bridgford, Nottingham NG2 6AH, England.

...NEB'SULAIKYSI UPĖS BĖGIMO!...

Nors beveik jau nebeįmanoma įpiršti lietuviškos knygos išveiktos tautiečiai, bet jos vis tebūdingu būdu pasirodo ir vis puikėsnės, vis geresnės, nepaisydamos nusisukusių nuo jų akių. Štai naujai gautos vertingos knygos:

Stasys Yla — VARDAI IR VEIDAI MŪSŲ KULTŪROS ISTORIJOJE, 340 psl. Kaina £2.70

A. Maceina — DIDIEJI DABARTIES KLAUSIMAI, 320 psl. £2.70

M. Raišupis — DABARTIES KANKINIAI, 430 psl. £4.35

Kun. J. Gutauskas — DIEVAS ŠIANDIEN, 280 psl. £2.70

P. Čepėnas — LIETUVOS UNIVERSITETAS 1579-1803-1922 m., 896 psl., didelio formato, drobėje įrišta £8.55

Šios ir kitos lietuviškos knygos ir periodiniai leidiniai gaunami:

DAINORA, 14, Priory Rd., KEW, Surrey TW 3DF.

COVENTRY

KARIUOMENĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

DBLS Coventrio skyriaus valdyba lapkričio 17 d. šeštadienį 6 val. vak. lenkų atšargos karių klubo salėje, Whitefriars Lane, Coventry, rengia

Kariuomenės šventės minėjimą.

Bus progai pritaikyta paskaita. Po oficialios dalies bus šokiai, kuriems gros E. Dragūno vadovaujamas orkestras iki 1 val. ryto. Baras su įvairiais gėrimais ir užkandžiais veiks iki 12 val.

Visus vietas ir kitų apylinkių tautiečius su draugais ir pažįstamais prašome gaušiai atsilankyti.

Skyriaus Valdyba

LIET. SODYBA

PALIKO SODYBA

Trejetą metų L. Sodyboje gyvenusi ir dirbusi Emilija Janušonytė išsikėlė gyventi į Manchesterį.

Prieš kiek laiko ji iškėlė už lietuvių studento Petro Viržinto, kuris studijuoja kompiuterių technologiją.

Emilija yra Punksko lietuvių, atvykusi iš ten prieš keletą metų ir nutarusi pastoviai įsikurti Anglijoje.

Sodybai ji nepasako sudiev, o tik iki pasimatymo, nes, jei sąlygos leis, žada ateity vėl sugrįžti.

VOKIETIJA

LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBŲ FEDERACIJA VOKIETIJOJE

Š. m. rugsėjo mėn. 15-16 d. d. Stuttgarte įvyko Vokietijos lietuvių moterų suvažiavimas.

LMKF Regionalinės Valdybos pirmininkė E. Lucienė pasveikino suvažiavimo atstoves ir viešnia, o ypač atvykusias iš užjūrio: LMKF Centro Valdybos pirmininkė I. Banaitienė ir Pabaltijo Moterų Tarybos pirmininkė R. Žymantaitė.

Lietuvių Moterų Klubų Federacijos svarbiausias tikslas yra apjungti moterų klubus bei panašias organizacijas, įjungti į juos kiekvieną lietuvių moterį, kur ji begyventų; palaikyti ir ugdyti Lietuvos meilę, lietuvių tautinę kultūrą ir tradicijas; dalyvauti kultūrinėje, socialinėje ir šalpos veikloje; puoselėti lietuvių šeimose, ir ypač stiprinti jaunuoju tautinį atsparumą ir plėsti nuolatinius glaudžius ryšius tarp pasaulio lietuvių moterų.

Į prezidiumą pakviesta: dr. L. Pasaitienė, A. Grininė, E. Baliulienė ir G. Malinauskaitė.

Pirmoji suvažiavimo diena pradėta I. Banaitienės paskaita „Išpareigojimas lietuvių“. Antroji paskaitininkė K. Brazaitienė kalbėjo apie „Lietuvių moterų vestuviniuose papročiuose“.

Vakare buvo suorganizuota suvažiavimo iškilmingas vakaras, į kurį atsilankė ir daug kitataučių: latvių, estų, vokiečių ir kitų. Šio vakaro tikslas buvo suartėti su visuomene.

Pagrindinę kalbą pasakė Pabaltijo Moterų Tarybos pirmininkė Regina Žymantaitė. Vakare dalyvavo Vasario 16 gimnazijos direktorius V. Natkevičius, jaunimo ir skautų atstovas P. Veršelis, estas p. A. Kalnins, kun. V. Šarka ir kiti.

Raštu sveikino: General Federation of Women's Clubs pirmininkė Mrs. V. Haugan, General Federation of Women's International Clubs vardu Mrs. Clarence J. Weber, General Federation of Women's Clubs atstovė prie Jungtinių Tautų, ir Pabaltijo Moterų Tarybos pirmininkė Dalia Žilionienė, Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pirmininkas dr. J. K. Valiūnas, Vokietijos Lietuvių Bendruomenės, Centro Valdybos pirmininkas kun. Br. Liubinas, Baden Wuerttembergo ministerijos atstovas dr. Wottke, Landesfrauenrat in Baden Wuerttemberg pirmininkė B. Nestle, Italijos Lietuvių Moterų Klubų pirmininkė p.

PAIEŠKOJIMAS

Paieškomas Jonas Cerniauskas, gyvenęs Anglijoje, Londono apylinkėse.

Rašyti: Apolinarui Cerniauskui, 4901 Henri Julien, Montreal, Quebec, Canada.

LIETUVISKOS PAMALDOS

HUDDERSFIELDE — spalio 28 d., 1 val. p. p.

STOKE-ON-TRENT — spalio 28 d., 11.30 val., Sacred Heart, Tunstall.

NOTTINGHAME — spalio 28 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.

NORTHAMPTONE — lapkričio 4 d., 12 val., katedroje.

NOTTINGHAME — lapkričio 4 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.

MANCHESTER — spalio 28 d., 11 val.

ECCLES — lapkričio 11 d., 12.15 val.

V. Lozoraitienė, Belgijos Lietuvių Bendruomenės pirm. ir Koeln-Bonn LMK sekretorė p. St. Baltus, Anglijos moterų sambūrio „DAINAVA“ pirm. M. Varkalaitė, Prancūzijos Lietuvių Bendruomenės pirm. kun. J. Petrošius, Lietuvių Moterų Klubai Chicagoje, New Yorke, Zalzgiteri ir kt.

Žodžiu pasveikino B. Navickienė, Linderienė, buv. LMKF pirm. Čekauskienė, Vyntai ir daug kitų.

Meninę dalį atliko mok. B. Lencaitės šokių grupė, pašokdama „Šokį, pagal modernią muziką“ ir mok. S. Lencienės 9-10 metų mergaičių grupė „Šokį su lankais“. Kapela „Conny Combo“ linksmino iki vėlyvo laiko.

Užkandžiams buvo paruoštas šaltas bufetas.

Programą pranešinėjo tautiniuose drabužiuose p. E. Brugger-Marozovaitė. Programos dalyvės beveik visos buvo apsirengusios tautiniais drabužiais.

Kitoje salėje buvo suruošta lietuvių tautodailės ir gintaro paroda. Įvykis įamžintas Lietuvių Palaikymo Ratelio vadovo K. Simanauko susukto filmu. Tą patį vakarą suvažiavimas buvo parodytas televizijoje. „Stuttgarter Zeitung“ ir „Cannstatter Zeitung“ aprašė ir įdėjo vaizdų.

Antroji suvažiavimo diena prasidėjo Tėvynės prisiminimo valandėle. Ją pravedė A. Grininė. 11 val. bendros pamaldos koplyčioje už lietuves moteris ir tėvynę, atnašavo kunigai K. Senkus ir V. Šarka.

Po pietų I. Banaitienė apibūdino LMKF ir Amerikos klubų veiklą. Pirm. R. Žymantaitė pranešė apie Pabaltijo Moterų Tarybos organizaciją. Tai yra tarptautinė organizacija, šiais metais kovo mėnesį minėjusi 26-tąją savo veiklos sukaktį.

Vokietijos LMKF Regionalinės Valdybos pranešimus padarė pirm. E. Lucienė ir kasininkė Z. Glemžienė. Šiuo metu veikia 6 klubai: Muenchene, pirm. E. Rugienienė, Hamburge — pirm. dr. L. Pasaitienė, Rastate — pirm. St. Rugulienė, Salzgiteri — pirm. A. Gucaitenė, Koeln-Bonnoje — pirm. P. Ivinskienė ir Stuttgarte — pirm. E. Lucienė.

Suruošta daiktinė loterija, kurios pelno dalis skirta II-rojo Pasaulio Jaunimo Kongreso dalyviams paremti. Aplankyta apylinkės su tautine-lietuviška parodėle, dalyvauta LMKF 25 metų minėjimo proga New Yorke ir kitur.

Klubų pranešimai nevienodi: kai kurie labai stipriai veikia, pvz., Hamburge ir Muenchene reguliariai susitinka kartą per mėnesį. Visi klubai ruošia kalėdines eglutes vaikams, lanko lietuvių kapus ir dalyvauja kituose parengimuose.

I naują LMKF Regionalinę valdybą išrinkta:

Z. Glemžienė, E. Lucienė, G. Repšienė, P. Ivinskienė, D. Malinauskaitė, M. Berentienė, St. Rugulienė.

I revizijos komisiją:

T. Lipšienė, E. Baliulienė, S. Baublienė. Pareigomis pasiskirstė pačios. Suvažiavimas užbaigtas Tautos Himnu.

Pastebėta, kad hamburgerietės, apie 10 dalyvių, visą suvažiavimo laiką buvo apsirengusios tautiniais drabužiais.

Mūsų veiklos moters ir toliau budės Tėvynės sargyboje.

E. Lutz

Prieš 25 metus

„Britanijos Lietuvis“,

1948 m. spalio 21 d.

— Antrajame DBLS suvažiavime atstovaujami 53 skyriai. Narių skaičius 2.143. Suvažiavimą sveikina ir kalbą pasako Lietuvos įgaliotasis ministeris B. K. Balutis. Suvažiavimą sveikino VLIKo pirmininkas M. Krupavičius.

— DBLS Centro Valdybos pirmininkas pateikia skaičius: — DBLS skyrių iš viso 78 (ne visi atstovaujami), narių 3.000. „Britanijos Lietuvių“ skaito daugiau kaip 2.000 lietuvių. Per metus padaryti 79 minėjimai. Veikia 6 chorai, 3 oktetai, 8 taut. šokių grupės, 3 dramų rateliai.

Visa tai buvo prieš 25 metus.

— I naują centro valdybą išrinkta: P. B. Varkala, A. J. Kaulėnas, P. Bulaitis, M. Bajorinas, kun. J. Sakevičius.

— Sudarytas Lietuvių Namų pirmo fondas. Tuo tarpu jame 33.5 svarų.

Pabiros

PAMOKA PASKAITININKAMS

Norfolke moterų organizacija paskelbė, kad bus paskaita apie kalbų sakymą. Vėliau skelbime kažkas prirašė tokią pastabą: „Jei per tris minutes dar nepasieki naftos, tai geriau nustok gręžęs“.

HITLERIO BALKONAS

Vienos operoje Hitlerio įsakymu buvo įrengtas specialus jo vardo balkonas. Įrengimas kaštavo 300.000 svarų. Tačiau Hitleris nė karto į tą operą neatsilankė. Dabar tas balkonas nugriautas.

PRARIJO ŠAKUTĖ

Trefeddian viešbučio (Valijoje) padavėja Patricia Yarsley, norėdama pakasyti iš vidaus gerklės tonsilas, prarijo 8 colių ilgio šakutę. Prisiėjo daryti operaciją šakutei iš skilvio pašalinti.

PO PIETŲ KRYŽIUMI

Ava Saudargienė

Australijos pabaisos

Atvyksta turistai Australijon ir, kaip užhipnotizuoti, žvalgosi miestų gatvėse, tikėdamiesi sutikti kengūrą, valabį ar posumą; gražių paplūdimių pakraščiuose bijo koją įkelti į vandenį, kad ryklys nepagrobūt, ar stingray neįgultų; parkuose dairosi šliaužiančių juodųjų gyvačių, mirtingo adder, net milžiniško pitono; atvirose laukuose, kuriuos mes vadiname „bušu“, baimingai stebi didžiules buldogo skruzdzes, kurių igėlimas labai skausmingas, o užvis labiau bijo nekalto trikampio galvio driežo. Pamatę smėlio plotą netoli išdžiūvusio raisto, bijo per jį eiti, nes tai gali būti „gyvasis smėlis“, kuris nusiiveria auką ir pamažu praryja.

Norint pamatyti mūsų kontinento baisybes, ne gatvėse ir parkuose jų reikia ieškoti. Kartais tenka važiuoti 100-200 km, kad pamatytum laisvėje bėgančias kengūras. Didžiuliam plote, mėlyname dangaus fone, šokinėjančių kengūrų pulko vaizdą verta pamatyti!

Didžiausias kengūrų prieglobstis yra Kengūrų saloje. Ši sala, 8 mylios nuo pietinės Australijos pakrantės, yra laukinių gyvulių apsaugos vieta. Ten priskaitoma 29 tūkst. kengūrų. Tai pilkos kengūros, augančios iki 6 pėdų aukščio, su minkštu, švelniu kailiu. Ten taip pat priskaitoma iki 1.000 koalų, švelnių, mažų meškiukų. Jų mes turime ir netoli savo namų, parke.

Valabis, mažosios kengūros, prisilaiko ir arčiau sodybų. Posumai yra priemiesčių namų lankytojai. Šie draugiški gyvuliukai mėgsta įsiveržti į gyvenamą namą pavagiliauti.

Krašto gilumoje ganosi pulkai emų — australiškų strausų. Šis didžiulis paukštis, suerzintas, gali užmušti žmogų savo galinga koja. Emu yra toks greitas, kad nuo jo pabėgti labai sunku.

Gyvates paprastai miesto gatvėse nešliaužioja; bet būta atsitikimų, kad priemiesčių namuose rado įslinkus žaliąją ar juodąją gyvatę. Kartais keleiviai parsiveža iš „bušo“, visai nežinodami, nepageidaujama viešnią, išrangiusią į jų automobilį.

Nemalonūs yra nuodingieji vorai apie namus. Jų yra kelių rūšių.

Blogiausia su vandens pabaisomis. Šiaurės Australijos pakraščiuose yra krokodilų-žudikų, ramių aligatorių ir daug plėšriųjų žuvų. Toliau į pietus jų skaičius mažėja.

Nuo didžiųjų šliužų lengviau apsisaugoti, negu nuo mažųjų, sunkiai pamatomų, kaip jūrų „vapsva“, stingray, mėlynasis oktopus. Keliolikos pėdų ilgio, vandenį nematoma, drebučių pavidalo, „vapsvos“ liežuvių paliesta auka, miršta

2-3 min. laike. Antitodo šiems nuodams nėra, o jei ir būtų, vargu ar būtų laiko suteikti, nes nuodų veikimas yra žaibiškas. Vienos „vapsvos“ nuodų užtektų keliolikai žmonių užmušti. Panašiai yra su vandens gyvatėmis, mėlynuoju oktopu ir kai kuriomis akmeninėmis ir kriauklinėmis žuvimis, kurios nekalta, kaip mažas akmenukas, gulėdamos ant dugno, yra didelė grėsmė braidantiems ir renkantiems kriaukles ar akmenukus.

Pavojai nuo čia paminėtų ir nemintų pabaisų yra rimti. Todėl Australijos paplūdimiai yra apsaugoti vandenį ištiesiais tinklais išilgai krantų. Prie tinklų prikabinoti jaukai rykliams privilioti. Užmušti rykliai išmetami į vandenį 3-4 km nuo kranto, gyviems rykliams baidyti. Nežiūrint visų apsaugos priemonių, kasmet turima nealimių, tragiškų atsitikimų.

Tai tik keli žodžiai apie pabaisas, kurių ieško turistai, atvykę į Australiją. Mes prie tų pabaisų pripratome, susigyvenome; einame į „bušą“ neginkluoti, vaikščiojame basi po pievą ir, užsimiršę, nerūpestingai maudomės su mieliais dolfinais, kurie skaitlingai lanko mūsų pakraščius.

Sydnejus. Simfoninio orkestro pirmasis čelistas yra lietuvis Algimantas Motiekaitis, kuris prieš metus iš Amerikos emigravo į Australiją ir apsigyveno Sydnejuje. Algimantas kilęs iš Kauno, ten studijavęs muziką, 1944 m. apleido Lietuvą, bėgdamas nuo komunistų.

Adelaidė. Nemažas skaičius jaunų lietuvių, baigusiu aukštąjį mokslą, aktyviai dalyvauja lietuviškojoje veikloje. Vienas tokių yra dr. A. Stepanas, baigęs medicinos fakultetą su trimis diplomais. Jis dirba Adelaidės ligoninėje, kaip Senior Medical Registrar. Jo darbas ligoninėje netrukdo aktyviai reikštis lietuviškoje veikloje.

IS „SLUOTOS“ HUMORO

„Keleiviai, norintieji išlipti skrendant lėktuvui, praneša iš anksto“.

(Informacija aerouoste)

***

„Vairuotojai, neviršykite greičio! Viršykite planą!“

(Du gretimi skelbimai taksi parke)

***

„Zoofermai reikalingas ekonomistas. Aprūpinama butu, ganykla ir pašaru“.

(Skelbimas laikraštyje)

***

„Zacharka mielai skolino kariams pietų, nors jis nuo to kasdien trumpėjo“.

(Iš mokinių rašinių)

Kalėdinės dovanos

Tik per Angliją greičiau, pigiau, geriau.

Siūlome labai aukštos kokybės dovanų siuntinį, kuris bus naudingas kiekvienai šeimai Lietuvoje.

KALĖDINIS 1973.

3¼ jardų puikios vilnonės angliškos medžiagos eilutei, 3 jardai storos crimplene medžiagos moteriškam kostiumėliui arba moteriškam paltui, vyriški nailoniniai marškiniai arba bliuskutė, vyriškas arba moteriškas labai geros rūšies megztinis, 1 vilnonė gėlėta skarelė, 2 gėlėtos nailoninės skarelės, 2 p. vyriškų arba moteriškų vilninių arba nailoninių kojinių, 2 jardai crimplene medžiagos suknelei, arba 1 sv. vilninių mezgimui siūlų, 2 jardai crimplene medžiagos suknelei, arba 1 sv. vilninių mezgimui 1 sv. šokoladinių saldinių dėžė, 20 angliškų cigarečių.

Kaina su įskaičiuotu muitu ir visomis persiuntimo išlaidomis £50.00

Maisto siuntinius sudarome pagal pareikalavimą.

Kas pageidauja pats sudaryti siuntinį, siūlome šiuos dalykus:

3¼ jardų labai geros angliškos kostiuminės medžiagos	£15.00
1 jarda storos su ornamentais crimplene medžiagos	£2.25
1 jarda crimplene medžiagos suknėlėms	£2.00
Nailoninis kailis moteriškam paltui	£11.00
Dirbtinis mink moteriškam paltui	£18.00
Vilnonė medžiaga žieminiam paltui	£12.00
Vilnonė gėlėta skarelė	£2.75
Komplektas moteriškų nailoninių apatinių baltinių	£3.25
Perukai, įvairių spalvų	£10.00
Nailoniniai marškiniai	£3.25
Vilniniai arba Acryleno nertiniai	£6.50

Priimame užsakymus: auto mašinų, motociklų, dviračių, televizijos aparatų, šaldytuvų ir kt. Persiunčiame pinigų už tokias prekes, kurių negalima iš čia pasiųsti.

Baltic Stores Ltd.

(Z. Juras),

421 HACKNEY RD., LONDON, E. 2. Telef. 01 739 8734.

Sudarome testamentus, admistruojame nuosavybes, persiunčiame palikimus prekėmis arba pinigais į Lietuvą arba kitas šalis.